

UNIVERZITET U BEOGRADU – ELEKTROTEHNIČKI FAKULTET

Katedra za Signale i sisteme

Istraživačka grupa za Biomedicinsku Instrumentaciju i Tehnologije

BMiT

13E054ABS

Analiza biomedicinske slike

Prostor intenziteta. Filtriranje.

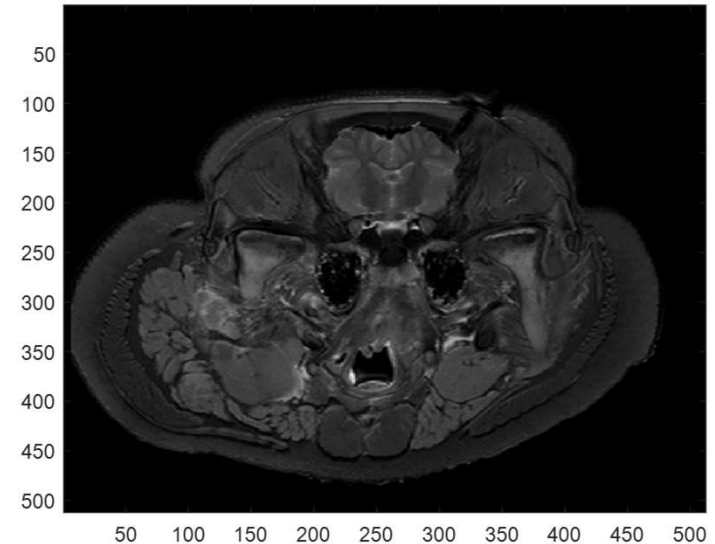
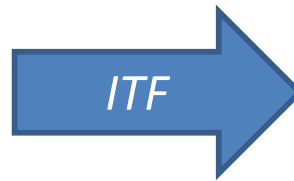
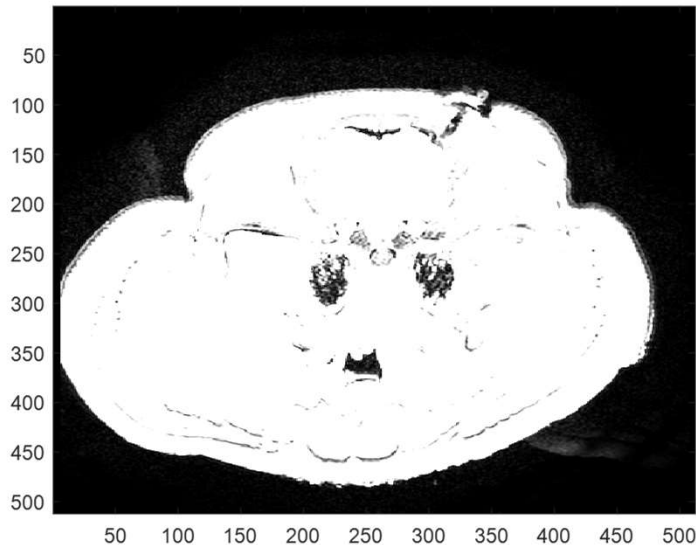
Predavanje je bazirano na knjizi

Wolfgang Birkfellner “Applied Medical Image Processing”, CRC Press,
2014.

2022/2023

Transformacija intenziteta

Intensity Transfer Function (ITF)

Linearna transformacija

$$\rho' = \frac{\rho - \rho_{\min}}{\rho_{\max} - \rho_{\min}} \omega_{\text{target}} + \rho'_{\min}$$

ρ' ... Transformisani intenzitet

ρ ... Originalni intenzitet

ρ_{\min}, ρ_{\max} ... Minimalna, maksimalna vrednost sivog na originalnog slici

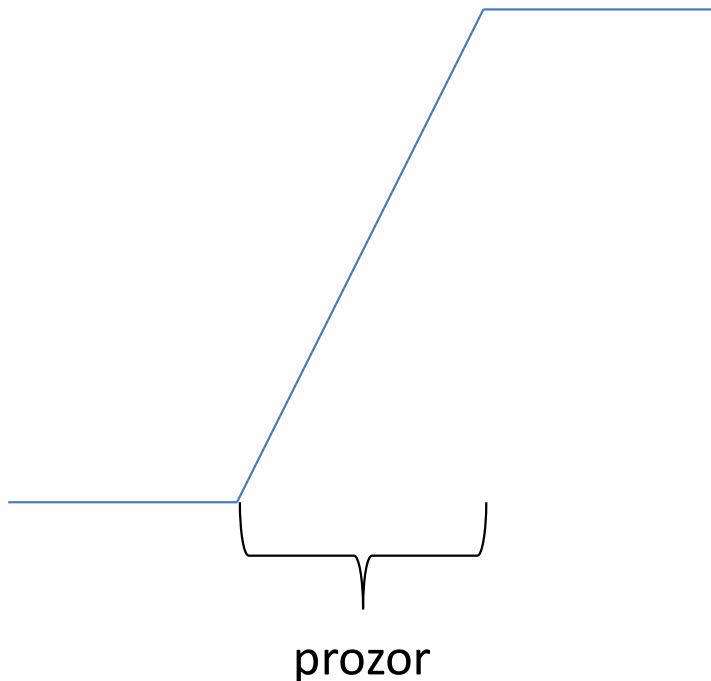
ω_{target} ... Broj nivoa sivog u novom prostoru (uzimajući u obzir ciljanu bitsku dubinu)

Pitanje: ako će nova slika da ima elemente čije su vrednosti -127 do 127, koliko treba zadati da bude ω_{target} ?

Transformacija intenziteta

Intensity Transfer Function (ITF)

Prozorovanje:
Primer primene
“prozora” na CT sken

Tkivo	[HU]
Vazduh	-1000
Pluća	-900 ... -200
Voda	0
Jetra	20 ... 60
Kosti	50 ... 3072
Bubrezi	40 ...50

Transformacija intenziteta

Intensity Transfer Function (ITF)

Sigmoid funkcija (Logistička funkcija)

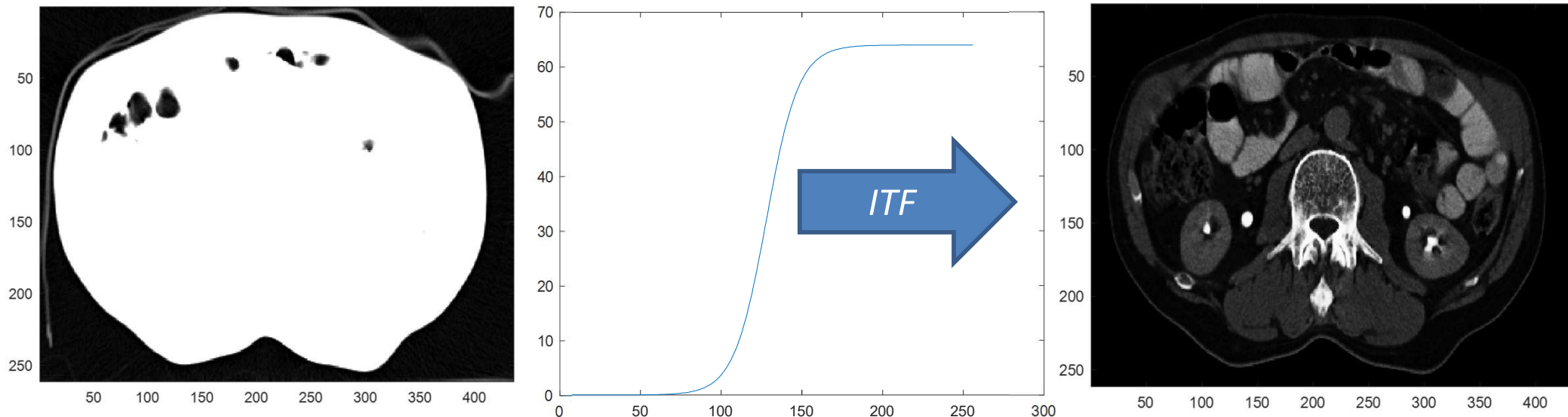
$$S(\rho) = 255 \frac{1}{1 + e^{-\frac{\rho - \omega}{\sigma}}}$$

σ - sa porastom nagib se smanjuje
 ω - pomeranje levo-desno

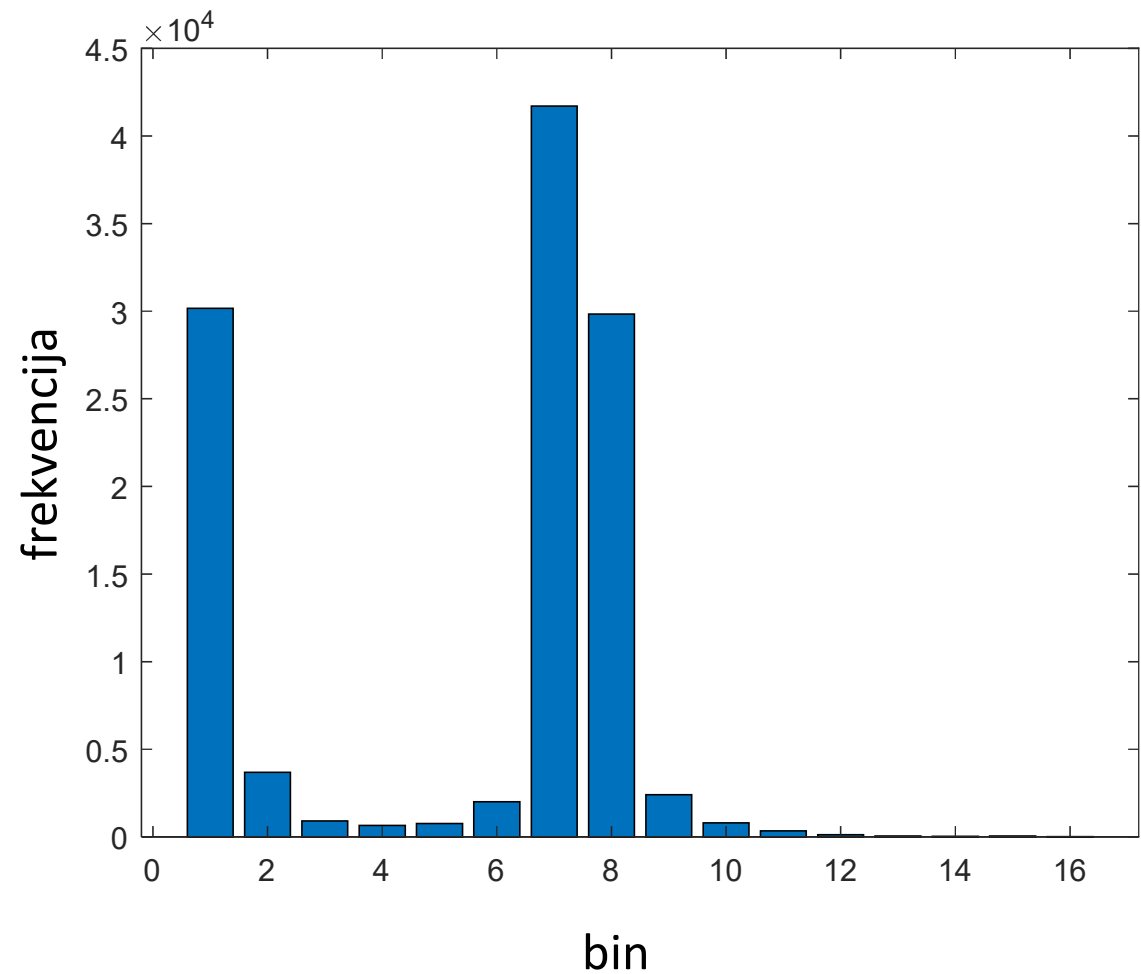
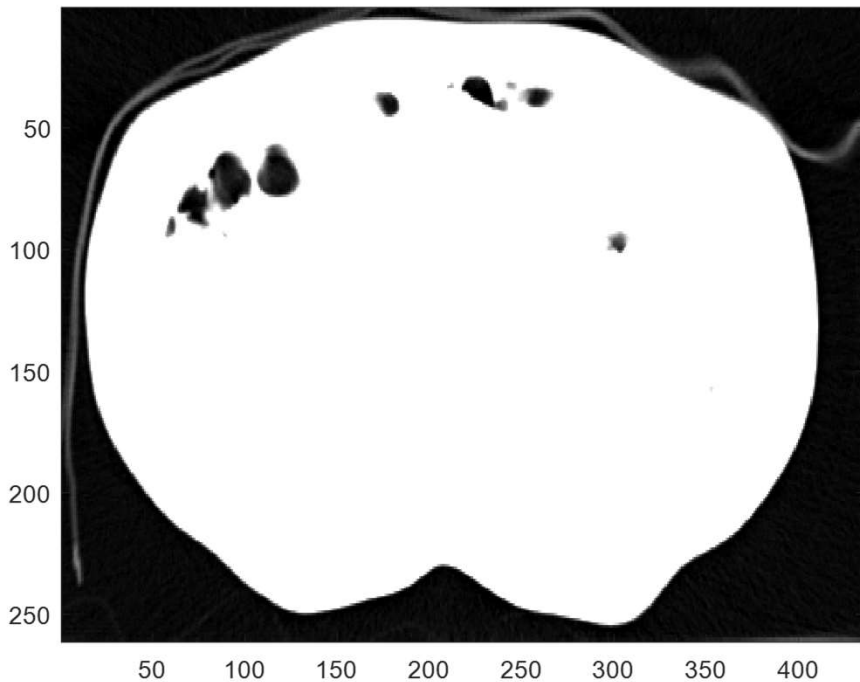
ρ ... Originalna vrednost intenziteta

ω ... Centar distribucije vrednosti intenziteta (za 8-bitnu sliku je 127)

σ ... Širina distribucije vrednosti intenziteta

Histogram slike

Širina bina = broj nivoa sivog / broj binova

Ekvalizacija histograma

8-bit grayscale image

52	55	61	59	70	61	76	61
62	59	55	104	94	85	59	71
63	65	66	113	144	104	63	72
64	70	70	126	154	109	71	69
67	73	68	106	122	88	68	68
68	79	60	79	77	66	58	75
69	85	64	58	55	61	65	83
70	87	69	68	65	73	78	90

Korak 1

Value	Count	Value	Count	Value	Count	Value	Count	Value	Count
52	1	64	2	72	1	85	2	113	1
55	3	65	3	73	2	87	1	122	1
58	2	66	2	75	1	88	1	126	1
59	3	67	1	76	1	90	1	144	1
60	1	68	5	77	1	94	1	154	1
61	4	69	3	78	1	104	2		
62	1	70	4	79	2	106	1		
63	2	71	2	83	1	109	1		

Piksel vrednosti 52 se pojavljuje 1 put
 Piksel vrednosti 55 se pojavljuje 3 puta
 Piksel vrednosti 58 se pojavljuje 2 puta
 ...
 Piksel vrednosti 154 se pojavljuje 1 put

[Preuzeto sa linka](#)

Ekvalizacija histograma

$$1+2+3=6$$

Value	Count	Value	Count	Value	Count	Value	Count	Value	Count
52	1	64	2	72	1	85	2	113	1
55	3	65	3	73	2	87	1	122	1
58	2	66	2	75	1	88	1	126	1
59	3	67	1	76	1	90	1	144	1
60	1	68	5	77	1	94	1	154	1
61	4	69	3	78	1	104	2		
62	1	70	4	79	2	106	1		
63	2	71	2	83	1	109	1		

Korak 2

Korak 3

v, Pixel Intensity	cdf(v)	h(v), Equalized v
52	1	0
55	4	12
58	6	20
59	9	32
60	10	36
61	14	53
62	15	57
63	17	65
64	19	73
65	22	85
66	24	93
67	25	97
68	30	117
69	33	130
70	37	146
...		

$$h(v) = \text{round} \left(\frac{cdf(v) - cdf_{min}}{(M \times N) - cdf_{min}} \times (L - 1) \right)$$

cdf –cumulative distribution function
(funkcija raspodele)

cdf_{min} – minimum različit od nule

M, N – dimenzije matrice (ovde: *M=N=8*)

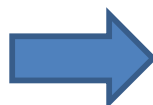
L=broj nivoa sivog (obično *L=256*)

Ekvalizacija histograma

Korak 4

8-bit grayscale image

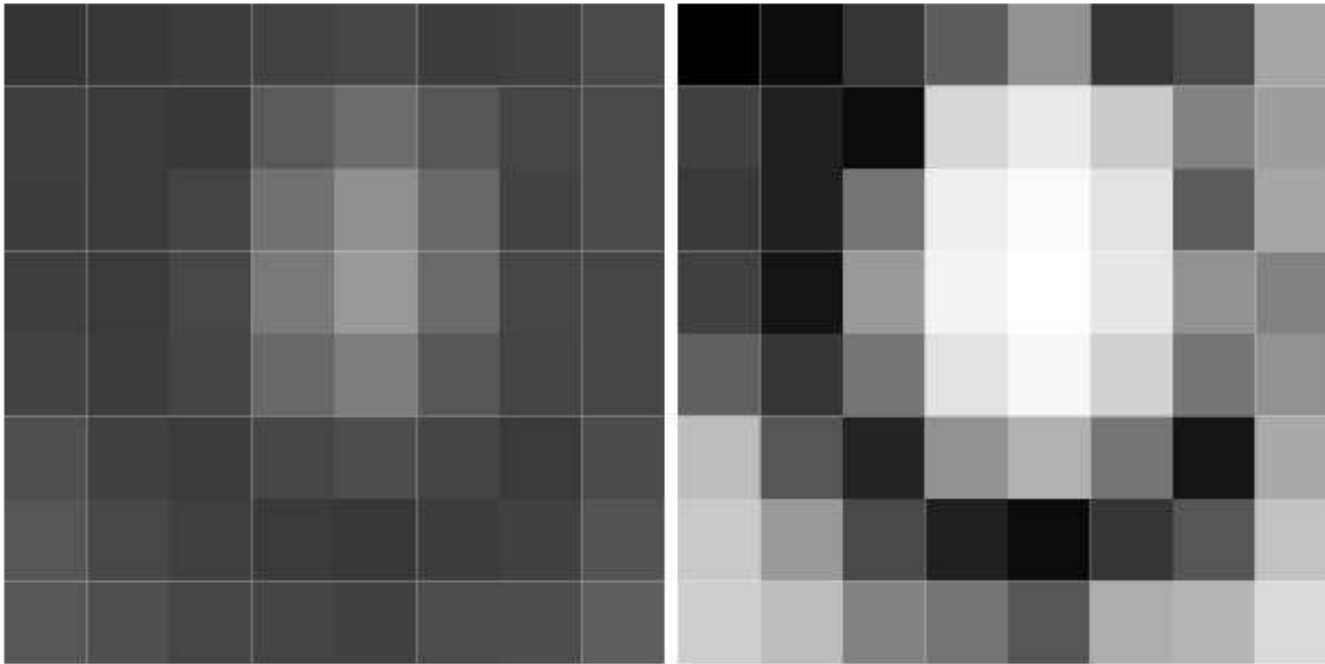
52	55	61	59	70	61	76	61
62	59	55	104	94	85	59	71
63	65	66	113	144	104	63	72
64	70	70	126	154	109	71	69
67	73	68	106	122	88	68	68
68	79	60	79	77	66	58	75
69	85	64	58	55	61	65	83
70	87	69	68	65	73	78	90

0	12	53	32	146	53	174	53
57	32	12	227	219	202	32	154
65	85	93	239	251	227	65	158
73	146	146	247	255	235	154	130
97	166	117	231	243	210	117	117
117	190	36	190	178	93	20	170
130	202	73	20	12	53	85	194
146	206	130	117	85	166	182	215

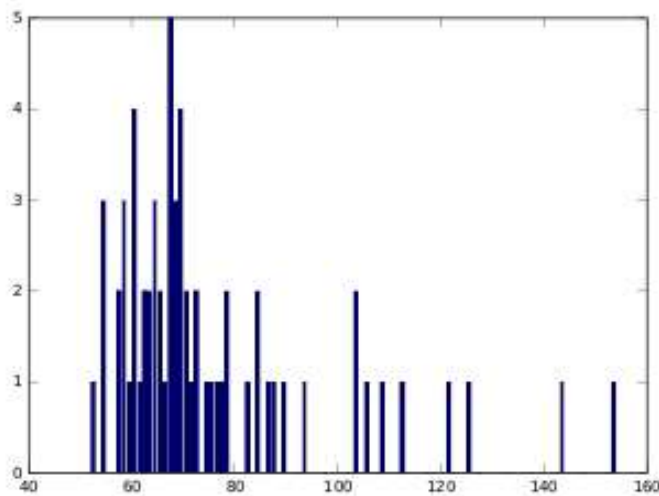
v, Pixel Intensity	cdf(v)	h(v), Equalized v
52	1	0
55	4	12
58	6	20
59	9	32
60	10	36
61	14	53

Ekvalizacija histograma

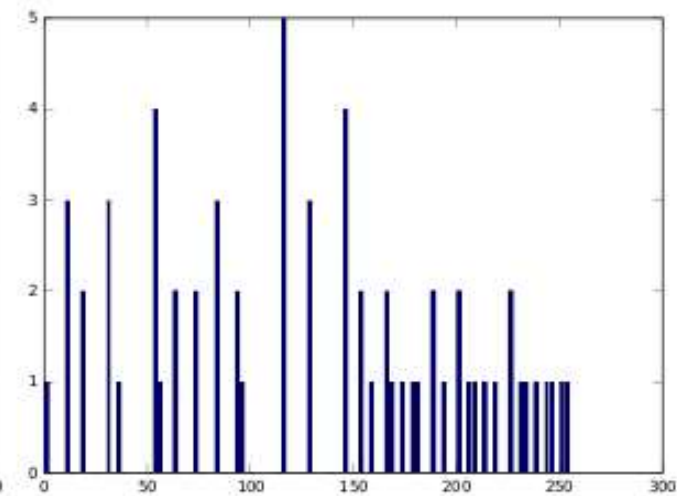

Original

Equalized

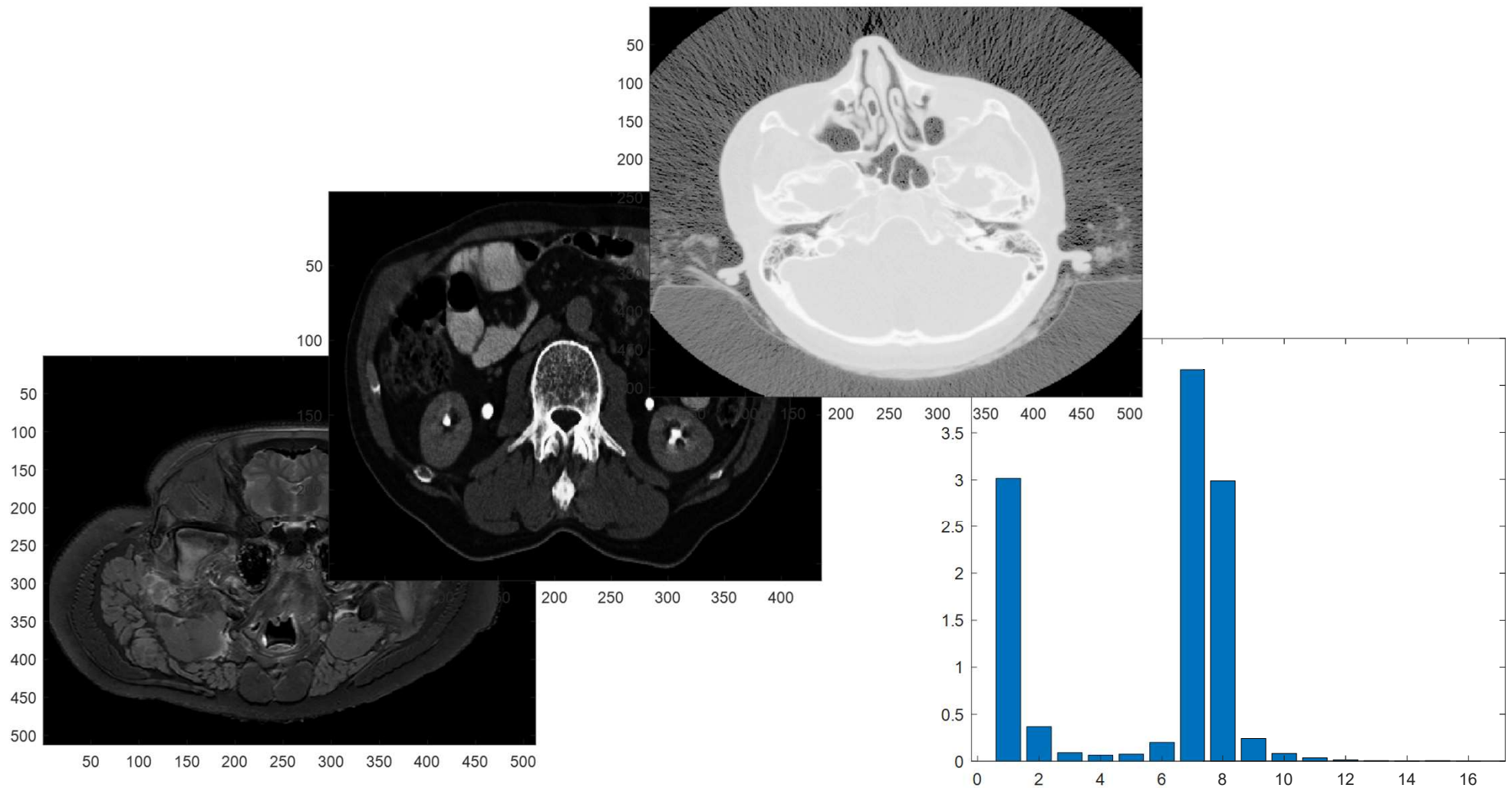
Histogram of Original image

Histogram of Equalized image

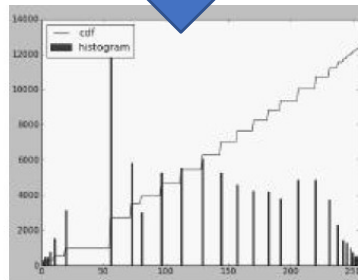
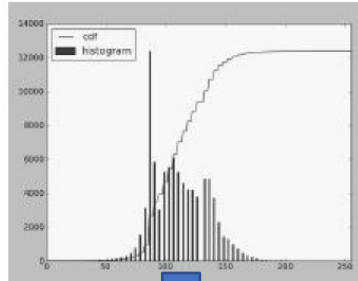
Rad prema uputstvu u Matlab/Octave

- Slediti korake date u uputstvo_Prostor_intenziteta.pdf iz direktorijuma primeri_Matlab_prostor_intenziteta.

Ekvalizacija – Python zadatak 1/1

Implementirati ekvalizaciju histograma u Python-u (mogu se koristiti pomoćne instrukcije sa ovog slajda) i primeniti je na rendgenski snimak pluća `hequalization_input.png`:
direktorijum `prakticni_deo_za_samostalni_rad_Python`.

Početak:

```
import numpy as np
import imageio
from PIL import Image
from matplotlib import pyplot as plt

img = Image.open('hequalization_input.png').convert('L')
img.show()

img1 = np.asarray(img)
```

Pomoćne instrukcije:

`np.flatten()` – transformacija matrice u niz

`np.histogram()` – kreiranje histograma sa 256 binova, opseg 0 do 255

`cumsum()` – računanje funkcije raspodele

`np.ma.masked_equal()` – maskiranje elemenata niza koji imaju vrednost 0

`np.ma.filled().astype('uint8')` – popunjavanje nulom maskiranih vrednosti

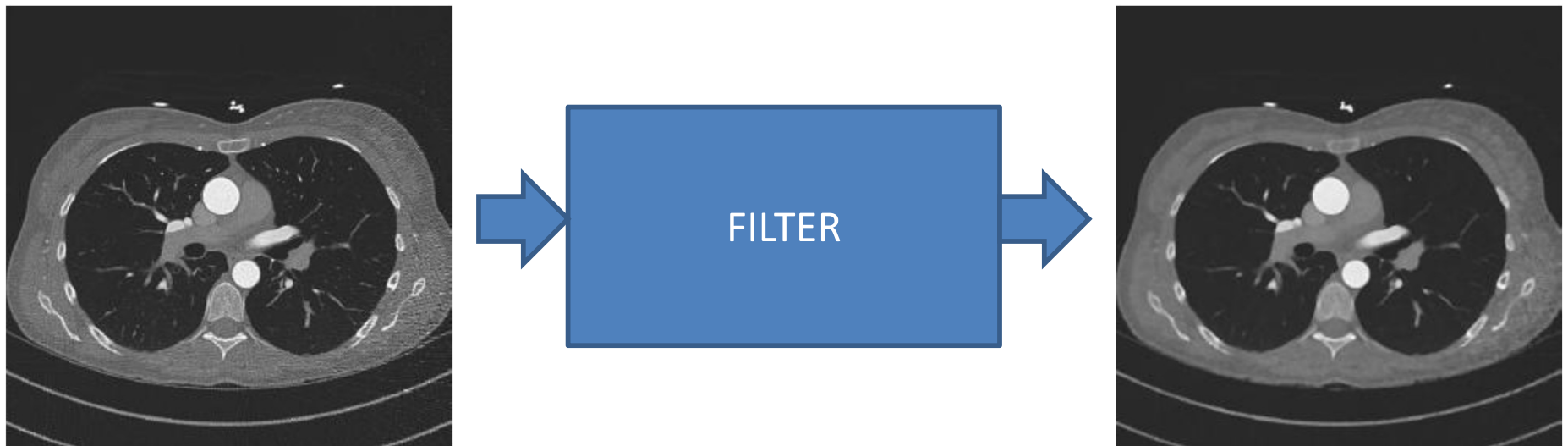
`np.reshape()` – promena dimenzija matrice

`np.asarray()` – konverzija 2D u image

`show()` – prikaz slike

Filtriranje

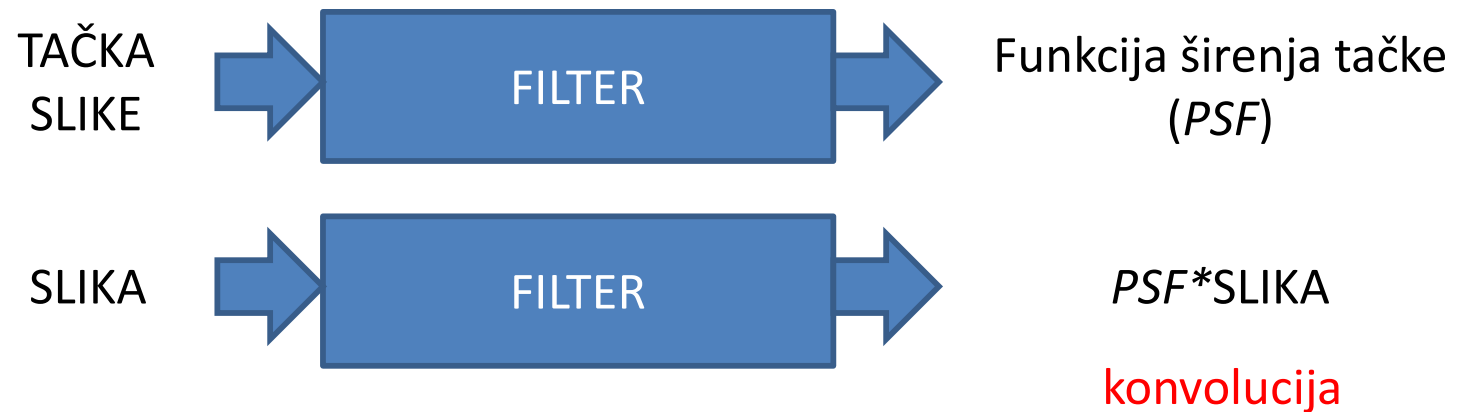
- Filter je funkcija koja modifikuje ulazni signal

- Prostorno i frekvencijsko filtriranje
- Linearni i nelinearni filtri

Funkcija širenja tačke

(Point Spread Function, PSF)

- Primena *PSF* na svaki piksel pojedinačno, utiče i na okolne piksele
- Kernel – mala matrica (*PSF*)

Prostorno filtriranje

- Konvolucija u prostornom domenu

F_1	F_2	F_3
F_4	F_5	F_6
F_7	F_8	F_9

kernel
(filter)

$I(i-1, j-1)$	$I(i-1, j)$	$I(i-1, j+1)$
$I(i, j-1)$	$I(i, j)$	$I(i, j+1)$
$I(i+1, j-1)$	$I(i+1, j)$	$I(i+1, j+1)$

deo slike oko $I(i, j)$ piksela

$$\begin{aligned} I_{new}(i, j) = & F_1 * I(i-1, j-1) + F_2 * I(i-1, j) + F_3 * I(i-1, j+1) \\ & + F_4 * I(i, j-1) + F_5 * I(i, j) + F_6 * I(i, j+1) \\ & + F_7 * I(i+1, j-1) + F_8 * I(i+1, j) + F_9 * I(i+1, j+1) \end{aligned}$$

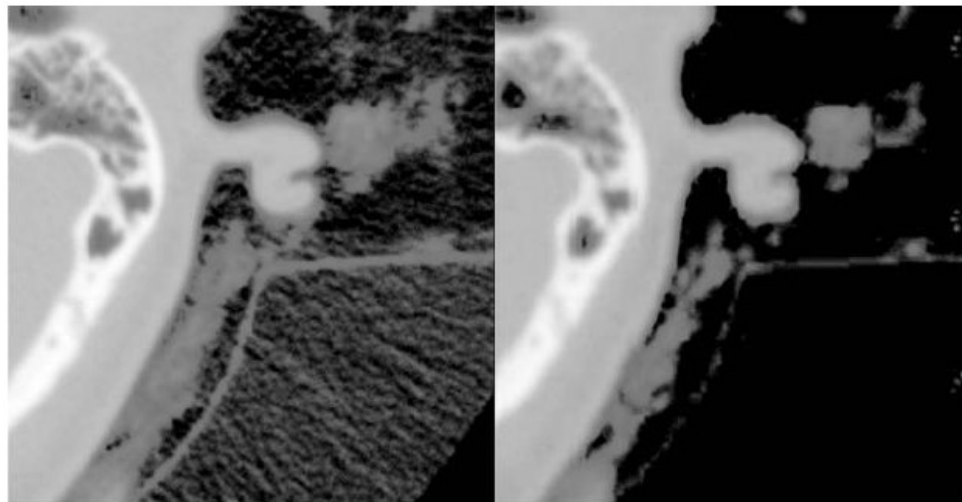
Prostorno filtriranje – linearni filtri

- Zamagljivanje (*smoothing*) – “*moving average*”

$$K_{\text{blur}} = \frac{1}{10} \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & 2 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \end{pmatrix}$$

- Numerička aproksimacija dvodimenzionalne Gausove krive
- Koristi se za supresiju šuma

ulazna
slika

“zamagljena”
slika

Prostorno filtriranje – linearni filtri

- Zamagljivanje (*smoothing*) - *Gaussian blur*

$$K_{5 \times 5 \text{ Gauss}} = \frac{1}{256} \begin{pmatrix} 1 & 4 & 6 & 4 & 1 \\ 4 & 16 & 24 & 16 & 4 \\ 6 & 24 & 36 & 24 & 16 \\ 4 & 16 & 24 & 16 & 4 \\ 1 & 4 & 6 & 4 & 1 \end{pmatrix}$$

- Izoštrevanje slike (*Unsharp masking*)

$$K_{\text{Unsharp Mask}} = \underbrace{\begin{pmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}}_{\text{Unity operator}} - w * K_{\text{blur}}$$

Adaptivno filtriranje: sama slika utiče na filtriranje

- Izoštrevanje slike (*Sharpening*)

$$K_{\text{sharp}} = \begin{pmatrix} -1 & -1 & -1 \\ -1 & 9 & -1 \\ -1 & -1 & -1 \end{pmatrix}$$

Koliko povezanih suseda koristi K_{sharp} ?
8 (*eight-connected*)

Prostorno filtriranje – linearni filtri

- Numeričko diferenciranje – detekcija ivica

Forward diferenciranje

$$\frac{df(x)}{dx} = \frac{\rho_{i+1} - \rho_i}{\Delta x} \quad \Rightarrow \quad K_{x\text{-forward}} = \begin{pmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$$

Centralno diferenciranje:

$$\frac{df(x)}{dx} \underset{\Delta x = 1}{=} \frac{1}{2} \left(\underbrace{\rho_{i+1} - \rho_i}_{\text{Forward } \Delta} + \underbrace{\rho_i - \rho_{i-1}}_{\text{Backward } \Delta} \right) \quad \Rightarrow \quad K_{x\text{-central}} = \frac{1}{2} \begin{pmatrix} 0 & 0 & 0 \\ -1 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}$$

Totalno diferenciranje:

$$\Rightarrow \sqrt{(K_{x\text{-central}} \star I(x, y))^2 + (K_{y\text{-central}} \star I(x, y))^2}$$

Sobel kernel: među najboljima za detekciju ivica

$$\begin{bmatrix} 1 \\ 2 \\ 1 \end{bmatrix} \star \begin{bmatrix} -1 & 0 & 1 \end{bmatrix} \quad \Rightarrow \quad K_{\text{Sobel}_x} = \begin{pmatrix} -1 & 0 & 1 \\ -2 & 0 & 2 \\ -1 & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

1D Gaussian filter x-derivative

$$\begin{bmatrix} -1 \\ 0 \\ 1 \end{bmatrix} \star \begin{bmatrix} 1 & 2 & 1 \end{bmatrix} \quad \Rightarrow \quad K_{\text{Sobel}_y} = \begin{pmatrix} -1 & -2 & -1 \\ 0 & 0 & 0 \\ 1 & 2 & 1 \end{pmatrix}$$

y-derivative 1D Gaussian filter

Prostorni filtri – granične vrednosti?

0	2	5	7	3	10	9
11	1	4	6	8	2	0
0	12	10	9	7	4	5
1	9	7	8	13	11	0
5	10	14	6	2	1	1
7	6	11	3	13	8	4
3	9	6	12	7	10	5

(a) A 7-by-7 input image.

0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	2	5	7	3	10	9	0
0	0	11	1	4	6	8	2	0	0
0	0	0	12	10	9	7	4	5	0
0	0	1	9	7	8	13	11	0	0
0	0	5	10	14	6	2	1	1	0
0	0	7	6	11	3	13	8	4	0
0	0	3	9	6	12	7	10	5	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

(b) Padding with zeros.

5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
5	5	0	2	5	7	3	10	9	5
5	5	11	1	4	6	8	2	0	5
5	5	0	12	10	9	7	4	5	5
5	5	1	9	7	8	13	11	0	5
5	5	5	10	14	6	2	1	1	5
5	5	7	6	11	3	13	8	4	5
5	5	3	9	6	12	7	10	5	5
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

(c) Padding with a constant.

0	0	0	2	5	7	3	10	9	9
0	0	0	2	5	7	3	10	9	9
11	11	11	1	4	6	8	2	0	0
0	0	0	12	10	9	7	4	5	5
1	1	1	9	7	8	13	11	0	0
5	5	5	10	14	6	2	1	1	1
7	7	7	6	11	3	13	8	4	4
3	3	3	9	6	12	7	10	5	5
3	3	3	9	6	12	7	10	5	5

(d) Padding with nearest neighbor.

Dopuna za 3x5 filter?

- Dopuna nulama
- Dopuna konstantom
- Dopuna najbližim susedom
- Reflektovanje poslednjeg reda ili kolone

2	0	0	2	5	7	3	10	9	9	10
2	0	0	2	5	7	3	10	9	9	10
1	11	11	1	4	6	8	2	0	0	2
12	0	0	12	10	9	7	4	5	5	4
9	1	1	9	7	8	13	11	0	0	11
10	5	5	10	14	6	2	1	1	1	1
6	7	7	6	11	3	13	8	4	4	8
9	3	3	9	6	12	7	10	5	5	10
9	3	3	9	6	12	7	10	5	5	10

(e) Padding with reflect option.

Prostorno filtriranje – linearni filtri

- Primer 01 - Implementirati sledeće filtre:
 - 5x5 *Gaussian blur* filter
 - K_{sharp} – izoštravanje
 - K_x – *forward* diferenciranje
 - $K_{\text{sobel } x}$, $K_{\text{sobel } y}$, $K_{\text{sobel centralno}}$ – detekcija ivica
 - K_{unsharp} – izoštravanje

i primeniti ih na slici u SKULLBASE.dcm datoteci.

Kompletno rešenje je u: *p01_linearni_prostorni_filtri.m*

```
clear all
close all

fp=fopen('SKULLBASE.DCM', 'r'); %%%Može se koristiti i dicomread funkcija u Matlabu (za Octave je neophodno instalirati dodatnu dicom biblioteku)
fseek(fp,1622,'bof');
img=zeros(512,512);
img(:)=fread(fp, (512*512), 'short');
img=transpose(img);
fclose(fp);

figure(1); imshow(img,[]); title ('Original')

%% 5x5 Gaussian blur
Kern_Gaus = [1 4 6 4 1; 4 16 24 16 4; 6 24 36 24 16; 4 16 24 16 4; 1 4 6 4 1]/256;
img_Gaus = zeros(512,512);
for i = 3:510
    for j = 3:510
        for cnt1 = -2:2
            for cnt2 = -2:2
                img_Gaus(i,j) = img_Gaus(i,j) + img(i+cnt1,j+cnt2)*Kern_Gaus(cnt1+3,cnt2+3);
            end
        end
    end
end

figure(2); imshow(img_Gaus,[]); title('5x5 Gaussian blur')
```

$$K_{5 \times 5 \text{ Gauss}} = \frac{1}{256} \begin{pmatrix} 1 & 4 & 6 & 4 & 1 \\ 4 & 16 & 24 & 16 & 4 \\ 6 & 24 & 36 & 24 & 16 \\ 4 & 16 & 24 & 16 & 4 \\ 1 & 4 & 6 & 4 & 1 \end{pmatrix}$$

Prostorno filtriranje – nelinearni filtri

- Median filter

Šta je medijana za niz: 1, 9, 6, 3, 7, 3, 8?

Sortirati niz: 1, 3, 3, 6, 7, 8, 9. Medijana je 6.

Šta je medijana za niz: 1, 9, 3, 8, 2, 4, 6, 5?

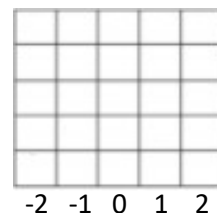
Sortirati niz: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9. Medijana je $(4+5)/2=4.5$

- Primer 02 - Implementirati median filter i primeniti ga na slici u SKULLBASE.dcm datoteci.

```
mfimg=zeros(512,512);  
rhovect = zeros(25,1);  
for i=3:510  
    for j=3:510  
        idx = 1;  
        for k = -2:2  
            for l = -2:2  
                rhovect(idx)=img((i+k),(j+l));  
                idx = idx + 1;  
            end  
        end  
        rhovect=sort(rhovect);  
        mfimg(i,j) = rhovect(13,1);  
    end  
end
```

Kompletno rešenje je u:

p02_nelinearni_prostorni_median_filter.m

Matrica 5 x 5

SORTIRANJE

MEDIJANA

Furijeova transformacija

2D Furijeova transformacija:

$$F(u, v) = \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} f(x, y) e^{-i2\pi(ux+vy)} dx dy$$

Inverzna 2D Furijeova transformacija:

$$f(x, y) = \int_{-\infty}^{\infty} \int_{-\infty}^{\infty} F(u, v) e^{i2\pi(ux+vy)} du dv$$

Diskretna 2D Furijeova transformacija:

$$F(u, v) = \frac{1}{LK} \sum_{x=0}^{L-1} \sum_{y=0}^{K-1} f(x, y) e^{-i2\pi(\frac{ux}{L} + \frac{vy}{K})}$$

Diskretna inverzna 2D Furijeova transformacija:

$$f(x, y) = \sum_{u=0}^{L-1} \sum_{v=0}^{K-1} F(u, v) e^{i2\pi(\frac{ux}{L} + \frac{vy}{K})}$$

Magnituda 2D Furijeove transformacije:

$$|F(u, v)| = \sqrt{R^2(u, v) + I^2(u, v)}$$

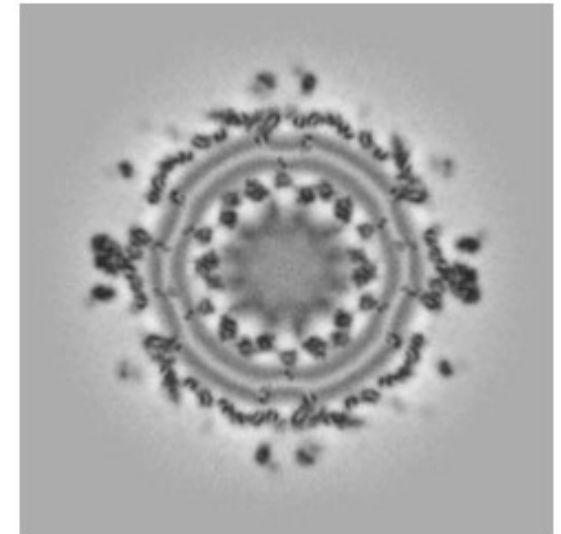
Faza 2D Furijeove transformacije:

$$\theta(u, v) = \tan^{-1} \left[\frac{I(u, v)}{R(u, v)} \right]$$

Snaga 2D Furijeove transformacije:

$$P(u, v) = R^2(u, v) + I^2(u, v) = |F(u, v)|^2$$

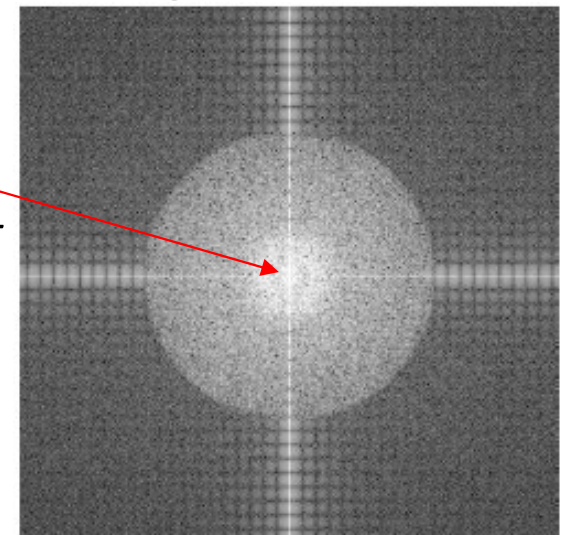
Sindbis virus

(x,y)

FFT, logaritamski skaliran

$F(0,0)$

Srednja vrednost
svih piksela
(najsvetlija
tačka)

(u,v)

Furijeova transformacija

- Primer 03 – Za sliku *MouseCT.jpg* prikazati izgled Furijeove transformacije (logaritamski skaliran).

```
close all
clear all
img = imread('MouseCT.jpg');
```

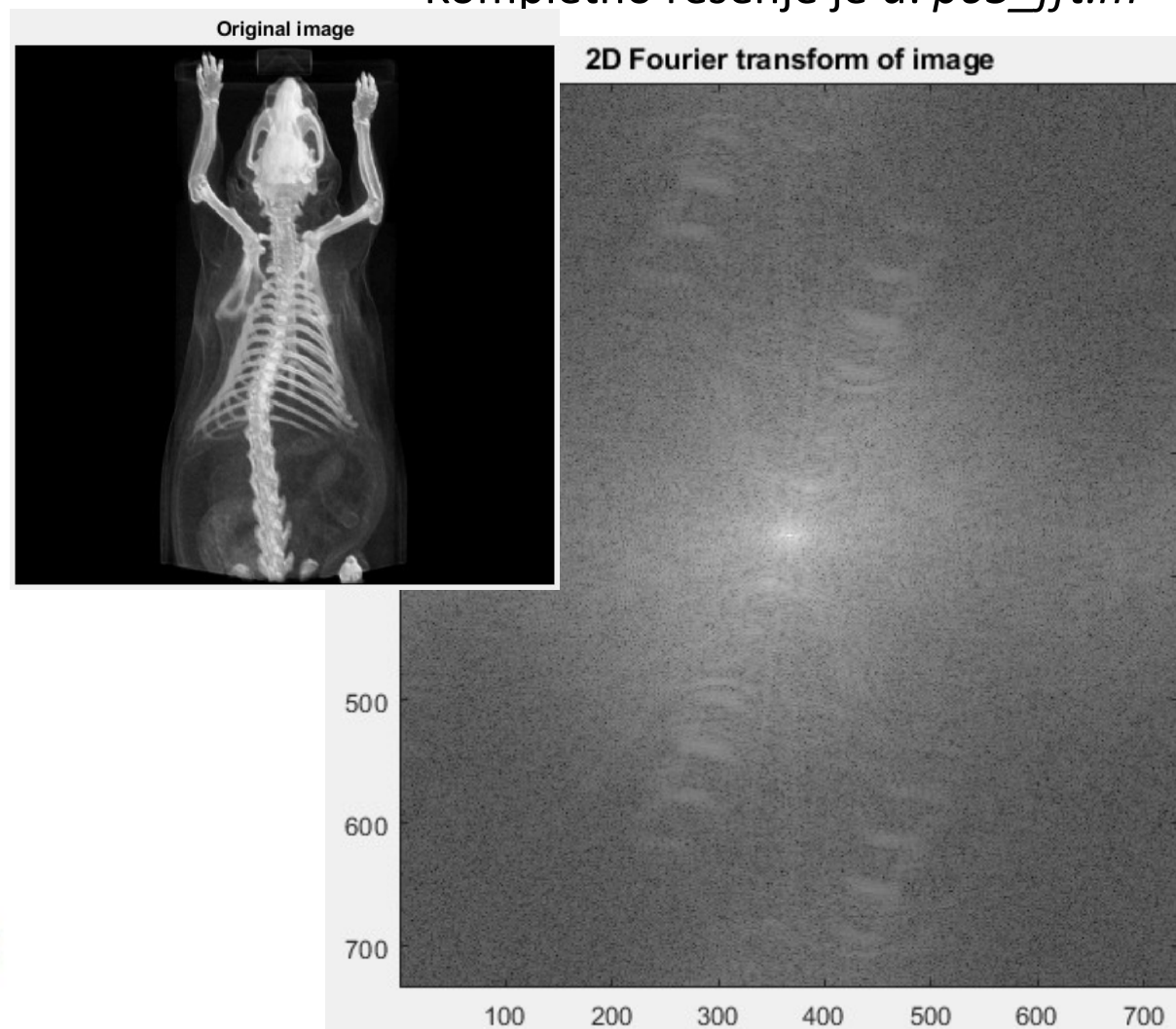
```
figure(1)
subplot(1,2,1);
imshow(img)
title ('Original image')
```

```
fimg = fft2(img);
fimg_abs=abs(fimg);
fimg_shift = fftshift(fimg_abs);
f=log(fimg_shift);
```

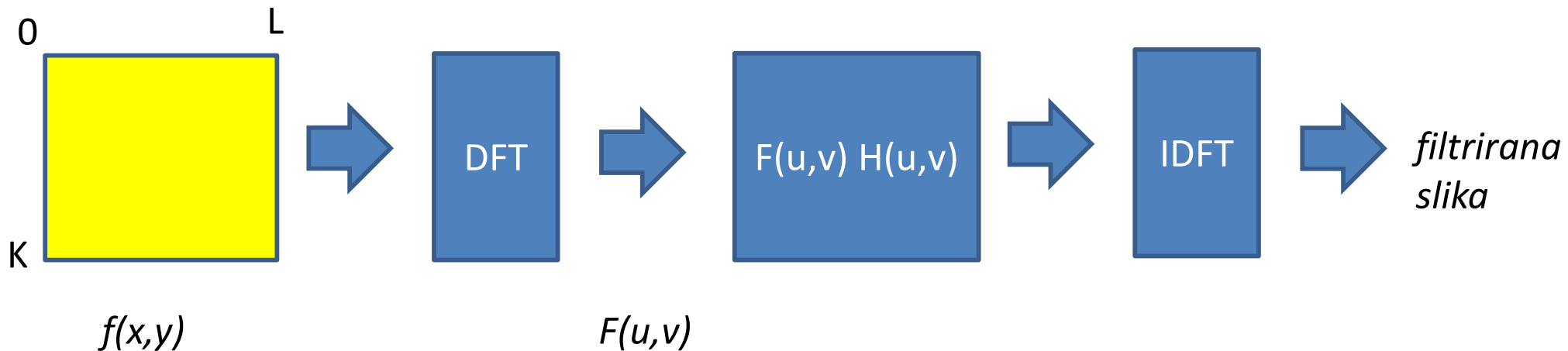
```
minint=min(min(f));
f=f-minint;
maxint=max(max(f));
f=f/maxint*64;
```

```
subplot(1,2,2);
image(f)
title ('2D Fourier transform of image')
colormap gray
```

Kompletno rešenje je u: *p03_fft.m*

Frekvencijsko filtriranje

Niskopropusni filtri:

Euklidsko rastojanje od koordinatnog početka

$$d(u, v) = \sqrt{(u - L/2)^2 + (v - K/2)^2}$$

$$H(u, v) = \begin{cases} 1, & \text{if } d(u, v) \leq d_0 \\ 0, & \text{else} \end{cases}$$

Batervortov filter:

$$H(u, v) = \frac{1}{1 + \left(\frac{d(u, v)}{d_0}\right)^2}$$

Gausov filter:

$$H(u, v) = e^{-\frac{d^2(u, v)}{2d_0^2}}$$

Visokopropusni filtri: $H_{VF} = 1 - H_{NF}$

Idealni filter:

$$H(u, v) = \begin{cases} 0, & \text{if } d(u, v) \leq d_0 \\ 1, & \text{else} \end{cases}$$

Batervortov filter:

$$H(u, v) = \frac{1}{1 + \left(\frac{d_0}{d(u, v)}\right)^{2n}}$$

Gausov filter:

$$H(u, v) = 1 - e^{-\frac{d^2(u, v)}{2d_0^2}}$$

Frekvencijsko filtriranje

- Primer 04 – Implementirati Gausov niskofrekvencijski filter u frekvencijskom domenu i primeniti ga na *MouseCT.jpg* sliku za različite vrednosti *sigma*.

Kompletno rešenje je u:
p04_frekvencijsko filtriranje.m

```
fimg = fftshift(fft2(img));  
                                L  K  
gs=zeros(733,733);  
sigma=3;  
for j=1:733  
    for k=1:733  
        gs(j,k)=exp(-((j-366)^2+(k-366)^2)/(2*sigma^2));  
    end  
end  
gs=fftshift(fft2(gs));  
fimg_filt=gs.*fimg;  
cimg=ifftshift(ifft2(fimg_filt));
```

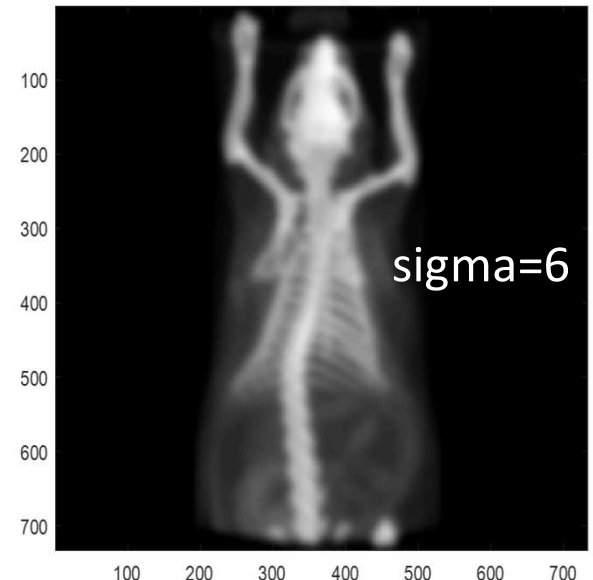
Original image

Gaussian low pass filter

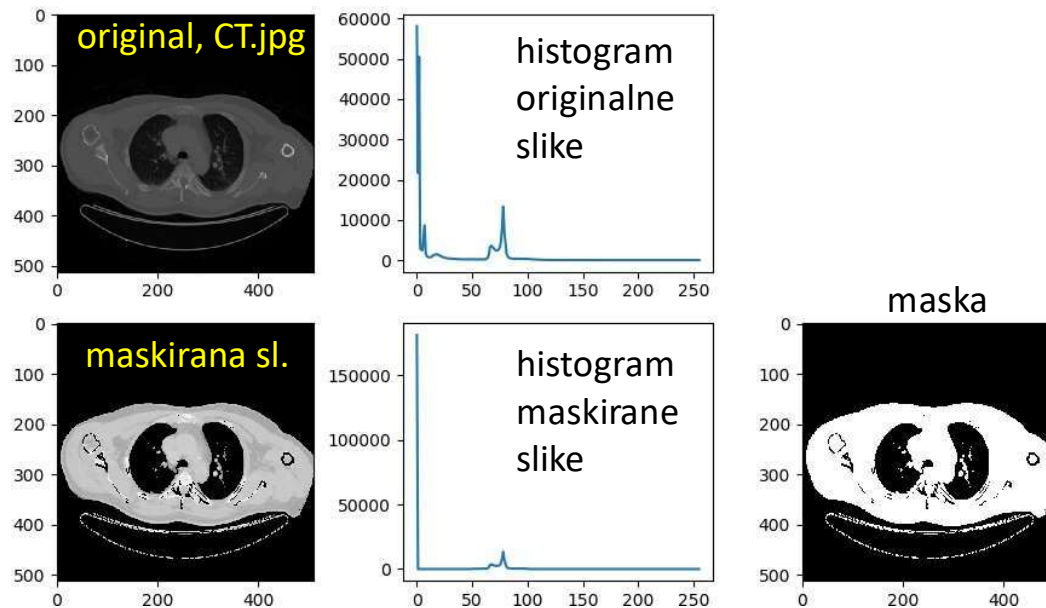
Gaussian low pass filter

Filtriranje – Python zadatak 1/3

```
import imageio
import matplotlib.pyplot as plt
import numpy as np
import scipy.ndimage as ndi
```

Zadatak 1 Maskirati piksele intenziteta izmedju 50 i 100. Prikazati histograme originalne slike i maskirane slike. Prikazati sliku maske.

Čitanje

`imageio.imread()`

Histogram

`ndi.histogram()`

Maskiranje

`mask= logički uslov`

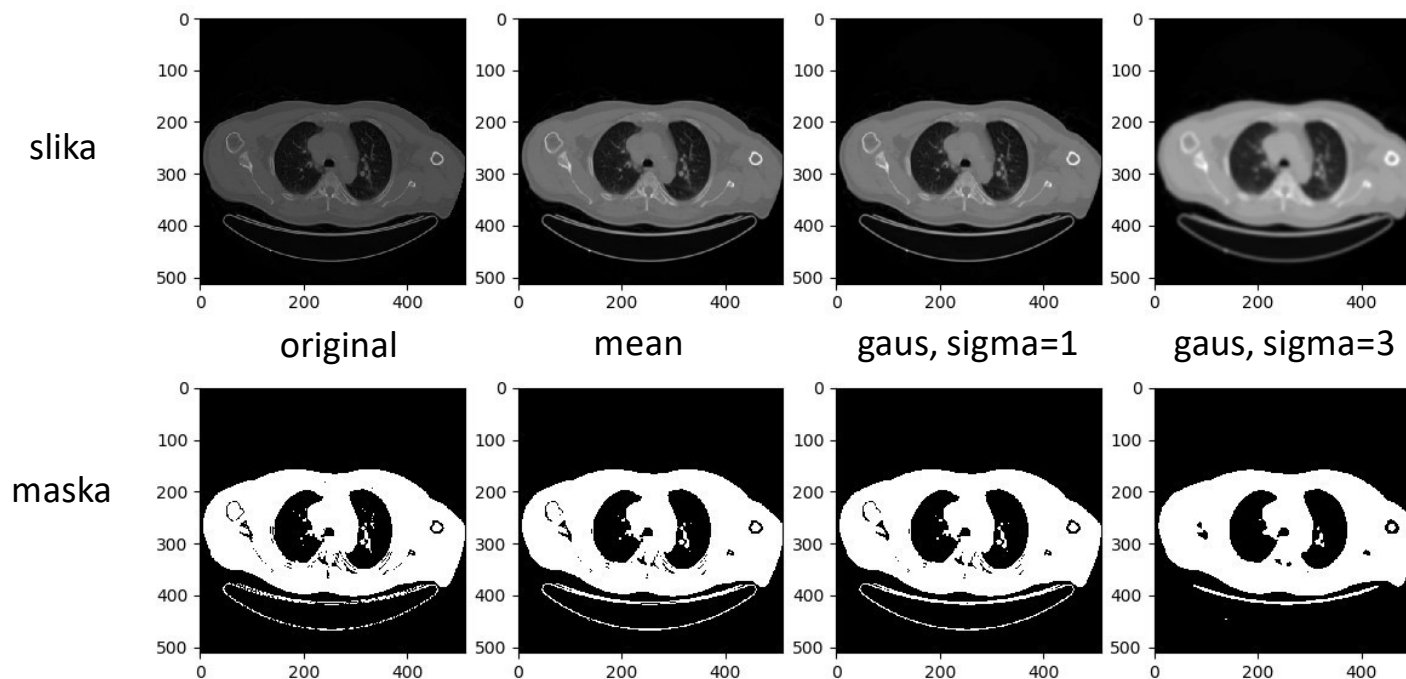
`im_mask=np.where (mask,im,0)`

Filtriranje – Python zadatak 2/3

Zadatak 2 Prikazati originalnu sliku “CT.jpg”, kao i slike nastale filtriranjem *mean* filtrom i gausovim filtrom (za $\sigma=1$ i za $\sigma=3$). Prikazati i odgovarajuće maske definisane kao u **Zadatku 1**.

Filtriranje: `ndi.convolve` (svi težinski koeficijenti su $1/9=0.11$)

`ndi.gaussian_filter`

Filtriranje – Python zadatak 3/3

Zadatak 3 Detektovati horizontalne ivice, vertikalne ivice, gradijent magnitude (Pitagorina teorema primenjena na horizontalne i vertikalne ivice) na masku dobijenu gausovim filtrom (za sigma=3) u **Zadatku 2**.

Filtriranje: `ndi.convolve`, `ndi.sobel`

Podsetnik: težinski koeficijenti $\begin{bmatrix} +1 & +1 & +1 \\ 0 & 0 & 0 \\ -1 & -1 & -1 \end{bmatrix}$,
filtra za horizontalne ivice

